

ІНВЕСТУВАННЯ В ЗОЛОТО: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Дудчик О.Ю., Брівко А.В., Нежива Н.Ю.

Дніпропетровська державна фінансова академія

У статті досліджено сучасний ринок золота. Розкрито інвестиційну привабливість благородного металу. Визначено форми вкладання активів у золото в Україні. Детально досліджені недоліки та переваги здійснення інвестицій у золото. З'ясовано перспективи інвестування в дорогоцінний метал, виходячи із динаміки офіційних цін та інновацій на ринку золота.

Ключові слова: золото, золотовалютні резерви, зливки, інвестиції, ціна, ринок.

Постановка проблеми. Золото набуває статусу привабливого інструмента інвестування. Інвестування в золото – процес вкладання тимчасово вільних коштів у золото відповідно до правил, за якими працюють «гравці» на фінансових ринках і за якими аналізується діяльність ринку золота в цілому.

В умовах, коли гривня схильна до інфляції, курси долара та євро безсистемно коливаються, а інвестування коштів у нерухомість чи землю є ризиковим у зв'язку з тим, що ціни на них завищені, єдиним надійним матеріальним носієм вартості залишається золото [5].

Для отримання повноцінного уявлення щодо переваг і недоліків інвестування в золото необхідно висвітлити декілька аспектів. По-перше, необхідно розглянути динаміку зростання ціни на золото та фактори, які на неї впливають. По-друге, потрібно визначити основні причини та мотиви інвестування в золото різних суб'єктів фінансового ринку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливе значення місця та ролі золота в економіці зумовило постійну увагу різних дослідників до цього питання. Серед зарубіжних авторів особливої уваги заслуговують праці Бернстайна П., Велдона Г., Готтельфа Ф., Джаджа Ф., Леселза Д., Медхокса С., Парке Л., Стіла Дж., Томсета М. Серед вітчизняних учених, які розглядають проблеми пов'язані із функціонуванням ринку золота Будкіна А., Луцишина З., Рогана А., Шелудько В., Дуднікова О., Мороз А., Савлук М. Економічні аспекти функціонування

світового ринку золота досліджують такі українські вчені, як Варфоломеев С., Мельник В., Михальський В., Святенко А. та ін.

Мета статті. Розглянути особливості інвестиційної діяльності на міжнародному ринку золота та на ринку золота України, виявити переваги та недоліки інвестицій у золото.

Виклад основного матеріалу дослідження. Золото відіграє важливу роль для кожної країни. Поява сучасних форм фінансово-економічної взаємодії та нових платіжних систем не можуть вплинути на цей факт.

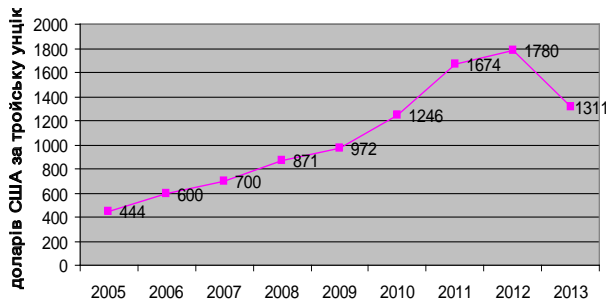
Можна провести паралелі між сучасним ринком золота та усіма провідними показниками світового фінансового ринку. Головні фактори, які впливають на курс золота:

1. Зростання чи скорочення фізичного попиту та видобутку провідними виробниками.

2. Ціна на нафту та продукцію інших товарних груп. Підвищення ціни на нафту призведе до зростання ціни на інші види сировини, зокрема золото.

3. Світові фінансові індекси. Індекс Dow Jones – середній показник курсів акцій групи найбільших компаній США. В умовах спаду виробництва американської економіки просліджується тенденція недовіри інвесторів до фондового ринку США. В таких умовах аналіз відношення індексу Dow Jones до ціни на золото показує різке зростання вартості золота.

4. Курс долара. Ціна золота, виражена в доларах США, є відображенням позиції цієї валюти і прямо реагує на щонайменші зміни її курсу [1].

Рис. 1. Динаміка середньорічного курсу золота 2005-2013 рр.

Криза на ринку золота відбулась в квітні 2013 року, коли ціна на золото знизилася відразу на 9 %, обвалившись нижче психологічно важливої позначки в 1400 доларів за унцію. Як видно з графіка (рис.1) вартості золота, розміщеного на сайті CME Group, внутрішньо-денний мінімум був зафіксований на рівні 1311 доларів за унцію. До цього рівня ціна на золото не опускалась з середини 2010 року. За підрахунками газети The USA Today, обвал цін на золото став найбільшим з 1983 року. У порівнянні з історичним максимумом, досягнутим у серпні 2012 року, золото продавалось дешевше на 469 доларів.

Золото зазвичай використовується інвесторами як «тиха гавань» під час нестабільності на валютних і фондових ринках. Протягом всіх 2000-х років золото користувалося стабільним попитом у інвесторів, що дозволяло йому постійно рости в ціні. Ще в 2000 році золото коштувало близько 250 доларів за тройську унцію [6].

Жоден фахівець ринку золота не може гарантувати, що його прогноз стосовно котирувань золота справдиться на сто відсотків. Прогнози на цьому ринку – справа невдячна. Ціну золота в більшій мірі диктує психологія мас, а не економіка. Образно кажучи, ціна золота – це ціна страху. Щойно суспільство відчуває невпевненість у майбутньому – золото зростає в ціні. У періоди благополуччя – ціна знижується. Вгадати психологічний стан світового співтовариства можна лише інтуїтивно. Не випадково гра на ринку золота завжди вважалася своєрідним мистецтвом [3].

Сформувавши оптимальний інвестиційний портфель можна, перш за все, ретельно вивчивши функціонування ринку золота в Україні.

Серед причин інвестування у золото виділяють:

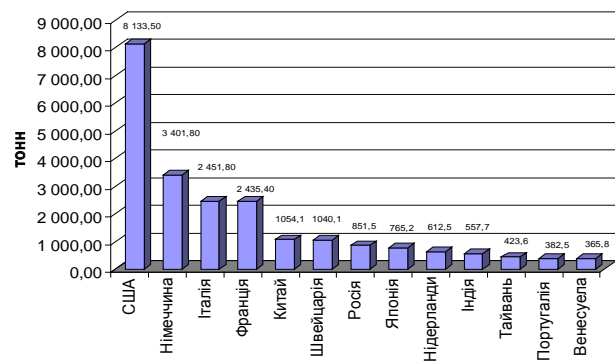
1. Незалежність. Золото створює впевненість завдяки своїй незалежності. Воно не залежить від держави, валют, дохідності вкладів, надійності кредитів. На його вартість можуть впливати економічні та політичні фактори, проте його цінність і придатність як платіжного засобу залишаються незмінними.

2. Резервний засіб. Держави і центральні банки як засіб забезпечення своїх валют часто обирають золото.

3. Висока ліквідність. Золото, поряд з більшістю високоліквідних активів, є найбільш привабливим. Його можна продати протягом 24 годин як на одному фінансовому ринку, так і декількох одразу.

4. Диверсифікація активу. Золото може зіграти вирішальну роль у формуванні інвестиційного портфеля [4].

Оскільки доларова частина фінансових ресурсів є інфляційною, уряди країн, що розвиваються, прагнуть збільшити частку своїх резервів саме у золоті. Валютно-фінансові позиції країни можна оцінити за обсягом золотого запасу, який також є основним показником конкурентоспроможності (рис.2).

Рис. 2. Золотий запас країн світу [7]

Отже, найбільшими за обсягом золото-валютними резервами володіють США, Німеччина, Італія, Франція. Навіть інші країни, що входять в ТОП-13 лідерів суттєво відстають від них.

Одним із головних застережень інвестування в золото є те, що «золоті» внески не гарантуються спеціальними фондами. Тому інвестування в золото є більш небезпечним порівняно з грошовим депозитом, оскільки в Україні існує Фонд гарантування внесків фізичних осіб.

Як вид інвестування золоті зливки мають найбільший попит в Україні. Залежно від ваги зливка варіюється ціна за 1 г золота в ньому. Найбільшою популярністю користуються зливки масою 100 і 250 г. Але і в цьому виді інвестування існує декілька недоліків. Наприклад, нестабільна банківська маржа, яка іноді може досягати значення 20-25 %, а також проблема зберігання золота. Перед укладанням договору про купівлю зливка, необхідно довідатися про умови за яких банк здійснить його викуп. Необхідно орієнтуватися на ті банки, які пропонують зворотний викуп. Більшість відділень банків, що працюють з цінними металами купують зливки з сертифікатами визначених афінажерів. Проте, далеко не кожен банк хоче брати на себе відповідальність купувати золото в населення, навіть за наявності всіх необхідних документів. Банки створюють труднощі для клієнтів інших банків – продавців золота, встановлюючи додаткові комісії. Інвестувати можна також і у золоті монети, але їх вага повинна бути не менше 1 трійської унції. Перевагою цього виду інвестування є те, що покупець не платить податок на додану вартість. Але незважаючи на це, ціна монети не стає нижчою. Для тих, хто насамперед цікавиться монетними інвестиціями, завжди слід враховувати труднощі з продажем в Україні. Комерційні банки викупувають монети дуже неохоче і за низькою ціною.

Золотий депозит являє собою ще один спосіб інвестування в благородний метал. На терміновий внесок у банківських металах, нараховуються відсотки – 0,5-5% річних, які, зазвичай, покривають втрати від різниці в курсі. По закінченню терміну внеску інвестор забирає свої зливки і зароблений відсоток. Клієнт за власним бажанням отримує нарахований процент або в національній валюті, або в золоті. Особливістю золотого депозиту є те, що його прибутковість зумовлена зміною вартості золота, а не нарощенням відсотків.

Знеособлені металеві рахунки, як варіант інвестицій у золото, передбачають трансформацію інвестором свого грошового внеску у благородний метал без отримання на руки самого зливка. Вкладник повинен розуміти, що купівля знеособленого металу – це своєрідна гра

на різниці курсів, так як банки не нараховують відсотків на такі внески.

На ринку золота ставки за депозитами в середньому складають 2-3% річних, тому іноді простіше відмовитися від незначного прибутку, ніж втратити внесок.

Отже, інвестор повинен визначити мету свого інвестування в золото: або це спосіб збереження грошових коштів, або джерело прибутковості.

Можна виділити такі основні переваги інвестування в золото:

- інвестування коштів у жовтий метал це надійний засіб захисту від інфляції;
- можливість отримати прибуток при зростанні ціни на світовому ринку;
- банківські метали мають найвищу пробу;
- купуючи банківські метали, на відміну від ювелірних виробів, клієнт сплачує лише вартість металу;
- зливки та монети займають мало місця і зручні при транспортуванні;
- зливки та монети із дорогоцінних металів також можуть виступати в якості оригінального подарунка [2].

Світовий ринок встановлює «моду» на інвестування в золото. Постає питання: чи варто Україні брати приклад з інвесторів інших держав. Ринок золота в Україні порівняно молодий та нерозвинений. Це зумовлено тим, що наша країна майже не має власного видобутку золота і є його чистим імпортером. Оскільки ювелірна галузь набирає стрімких оборотів, то вона зумовлює активне ввезення банками золота в Україну. Поступово внутрішньо-українські ціни на золото наближаються до світових.

Розглянемо фактори, які визначають масштаби інвестування в золото різних груп українських інвесторів.

На сьогоднішній день політика Національного банку України спрямована на зростання вкладень в цінні папери й золото. Комерційні банки інвестують у золото задля власної вигоди: або для подальшого його продажу за вищими цінами, або з метою диверсифікації своїх ризиків. Оскільки ринок золота є мінливим, то оцінювання заробітку банку є неможливим.

На нашу думку, слід приділити увагу операціям із золотом для приватних підприємців, які поділяються на про-

мислових споживачів та суб'єктів підприємницької діяльності. Промислові споживачі використовують золото на виробничі потреби (ювелірна галузь) і діють на підставі ліцензій Міністерства фінансів України.

Для розвитку інфраструктури ринку золота в Україні в умовах фінансової глобалізації та циклічності фінансових криз доцільно використовувати комплексний підхід щодо впровадження інновацій, у тому числі за напрямками:

а) розробка та впровадження сучасних банківських продуктів, до яких належать на ринку золота: деривати, цифрові гроші в золоті, знеособлені металеві рахунки, «золоті» цінні папери, «золоті електронні розрахункові одиниці» (кібер-гроші).

б) впровадження сучасного обладнання для активізації діяльності банків та бірж. Широке застосування інтернет-технологій і бурхливий розвиток електронної комерції сприяють частковому переходу роздрібною і дрібнооптовою торгівлі в «глобальну павутину».

в) вдосконалення банківських технологій. Інновації у сфері банківських технологій спрощують і значно прискорюють процеси споживчого кредитування.

г) вдосконалення операційних технологій. Сприяють інтеграції національних ринків до світового вдосконалення операційних технологій міжбанківського кредитування шляхом застосування відповідних новітніх цивілізованих операційних технологій, тобто автоматизації інформаційних і комунікаційних процесів/комплексів.

д) організаційні – активне розширення перебування банку на ринку роздрібного бізнесу, побудованого на обслуговуванні широких мас клієнтів; регіональний розвиток філіальної мережі; злиття (поглинання) банків, створення стратегічних

альянсів банків, поширення кола нових учасників ринку.

з) маркетингові – використання прямого маркетингу інтегрованих маркетингових комунікацій (мерчандайзингу, реклами, зв'язків із громадськістю, стимулювання продажу);

к) методологічні – впровадження ризик-менеджменту в організацію банківської діяльності із золотом;

л) інтелектуальні – добір, навчання та підвищення кваліфікації кадрів щодо проведення операцій з золотом та методів мінімізації їх ризиків [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. В сучасних умовах, на тлі постійної девальвації й знецінювання паперових грошей, золото – є найнадійнішим засобом інвестицій.

Незважаючи на зниження курсу золота в 2013 році, його вартість на фінансовому ринку демонструє стабільність і позитивну тенденцію зростання.

На сьогоднішній день в розвинених країнах світу створені умови для всіх бажаючих, щоб інвестувати свої заощадження в золото. Зараз цей процес став швидким і досить простим: в аеропортах деяких країн знаходяться банкомати з продажу зливків золота. Таким чином кожен охочий може придбати зливок золота будь-якої ваги для себе чи в якості подарунка.

Щодо України, то в нас пропонують порівняно невеликий вибір інвестиційних інструментів. Щоб задовольнити інвестиційний попит на ринку золота потрібно провести низку інноваційних заходів: маркетингових, методологічних, інтелектуальних, організаційних тощо.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямку є дослідження таких способів активізації інноваційних інструментів, які базуються на цінності золота в Україні.

Список літератури:

1. Житний П.Є., Дайнеко С.А. Проблеми та перспективи інвестування в золото / П.Є. Житний, С.А.Дайнеко// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_gum/fkd/2010_1/index.html.
2. Житний П.Є. Особливості інвестиційної діяльності на ринку золота / П.Є. Житний, І.В. Кучма, А.А. Якімова// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/.../Zhitniy_Kuchma_Iakimova.pdf.
3. Кулиняк І.Я. Інвестиційна діяльність України на ринку золота / І.Я.Кулиняк// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/menegment/2007.../27.pdf.
4. Мицак О.В., Федчук І.В. Деякі аспекти функціонування ринку золота / О.В. Мицак, І.В. Федчук// Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.7. – С. 243-247.

5. Озаріна О.В., Гришнякова К.Г. Сучасні інновації в інфраструктурі ринку золота / О.В. Озаріна, К.Г. Гришнякова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Tiru/2012_34/Ozarina.pdf.
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://minfin.com.ua/>
7. ТОП-13 найбільш золотих країн світу . – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~5/50/all/2011/11/26/260361>

Дудчик О.Ю., Бривко А.В., Неживая Н.Ю.

Днепропетровская государственная финансовая академия

ИНВЕСТИРОВАНИЕ В ЗОЛОТО: ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ

Резюме

В статье исследован современный рынок золота. Раскрыта инвестиционная привлекательность благородного металла. Определены формы вложения активов в золото в Украине. Подробно исследованы недостатки и преимущества осуществления инвестиций в золото. Выявлено перспективы инвестирования в драгоценный металл, исходя из динамики официальных цен и инноваций на рынке золота.

Ключевые слова: золото, золотовалютные резервы, слитки, инвестиции, цена, рынок.

Dudchik O.Y., Brivko A.V., Nezhivaya N.Y.

Dnipropetrovsk State Financial Academy

INVESTING IN GOLD: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Summary

The current gold market is researched in the article. The investment attractiveness of the precious metal is revealed. The forms of investments assets in gold in Ukraine are defined. Advantages and disadvantages of investing in gold are studied. The prospects of investing in precious metals are found out of coming on the dynamics of prices and innovation at the gold market.

Key words: gold, gold-value backlogs, bar of gold, investments, price, market.